

Czwartek, 9 czerwca 2022 r.

P9_TA(2022)0243

Globalne zagrożenia dla prawa do aborcji: możliwość zniesienia prawa do aborcji w USA przez amerykański Sąd Najwyższy

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie globalnych zagrożeń dla prawa do aborcji: możliwość zniesienia prawa do aborcji w USA przez amerykański Sąd Najwyższy (2022/2665(RSP))

(2022/C 493/12)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych z 1966 r.,
- uwzględniając Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych z 1966 r.,
- uwzględniając Konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 r.,
- uwzględniając Międzynarodową konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej z 1965 r.,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach dziecka z 1989 r.,
- uwzględniając Konwencję ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania z 1984 r.,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych z 2006 r.,
- uwzględniając cele zrównoważonego rozwoju ONZ uzgodnione w 2015 r., a w szczególności cele nr 1, 3 i 5 dotyczące odpowiednio eliminacji ubóstwa, dobrego zdrowia i jakości życia oraz równouprawnienia płci,
- uwzględniając pekińską platformę działania z 1995 r. i wyniki dotyczących jej konferencji przeglądowych,
- uwzględniając Międzynarodową Konferencję na temat Ludności i Rozwoju (ICPD), która odbyła się w Kairze w 1994 r., oraz jej program działania, a także wyniki powiązanych z nią konferencji przeglądowych,
- uwzględniając szczyt w Nairobi z 2019 r. zorganizowany w 25. rocznicę ICPD pod hasłem „Accelerating the Promise” [Przyspieszenie spełnienia obietnicy] oraz zobowiązania zainteresowanych stron dotyczące zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz praw w tym zakresie,
- uwzględniając pakiet informacyjny na temat zdrowia i praw reprodukcyjnych i seksualnych wydany przez Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka (OHCHR) w 2020 r.,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka z 1950 r.,
- uwzględniając wytyczne Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) z 2015 r. pt. „Safe abortion: technical and policy guidance for health systems” [Bezpieczna aborcja – wytyczne techniczne i polityczne dla systemów ochrony zdrowia],
- uwzględniając wytyczne WHO z 8 marca 2022 r. pt. „Abortion care guideline” [Wytyczne dotyczące opieki aborcyjnej],
- uwzględniając oświadczenie OHCHR z 14 września 2021 r. pt. „UN experts denounce further attacks against right to safe abortion and Supreme Court complicity” [Ekspersi ONZ potępiają kolejne zakusy na prawo do bezpiecznej aborcji i współudział Sądu Najwyższego],
- uwzględniając sprawozdanie Funduszu Ludnościowego ONZ (UNFPA) na temat stanu ludności na świecie z marca 2022 r. pt. „Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy” [Dostrzec niewidoczne – konieczność działania w związku z zaniedbanym kryzysem dotyczącym nieplanowanych ciąży],

Czwartek, 9 czerwca 2022 r.

- uwzględniając sprawozdanie Pew Research Center z 6 maja 2022 r. pt. „America's Abortion quandary” [Amerykański dylemat aborcji],
- uwzględniając konstytucję Stanów Zjednoczonych Ameryki,
- uwzględniając wyrok w sprawie *Roe kontra Wade*, 410 U.S. 113 (1973),
- uwzględniając wstępny projekt opinii Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych nr 19-1392 ⁽¹⁾ sporządzony przez sędziego Samuela Alito w sprawie *Thomas E. Dobbs, urzędnik ds. zdrowia w Departamencie Zdrowia Stanu Missisipi, i in. kontra Jackson Women's Health Organization i inni*, z lutego 2022 r., który wyciekł do prasy w maju 2022 r.,
- uwzględniając ustawę teksańskiego senatu nr 8 (SB 8) i powiązaną z nią ustawę teksańskiej izby reprezentantów nr 1515 (HB 1515) z września 2021 r. dotyczącą aborcji, w tym aborcji po stwierdzeniu bicia serca dziecka w łonie matki, dopuszczającą wniesienie pozwu przez osobę fizyczną,
- uwzględniając Konwencję Rady Europy z 2014 r. w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
- uwzględniając art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej z 2009 r. (zwaną dalej „kartą”),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 października 2021 r. w sprawie antyaborcyjnego prawa stanowego w Teksasie (Stany Zjednoczone) ⁽²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz praw w tej dziedzinie w UE w kontekście zdrowia kobiet ⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 listopada 2021 r. w sprawie pierwszej rocznicy faktycznego zakazu aborcji w Polsce ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 lutego 2019 r. w sprawie pogorszenia sytuacji w zakresie praw kobiet i równouprawnienia w UE ⁽⁵⁾,
- uwzględniając unijny plan działania na rzecz równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet w działaniach zewnętrznych na lata 2021–2025 (GAP III),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 lutego 2021 r. w sprawie przyszłych wyzwań w dziedzinie praw kobiet w Europie: ponad 25 lat po deklaracji pekińskiej i pekińskiej platformie działania ⁽⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 5 maja 2022 r. w sprawie wpływu wojny z Ukrainą na kobiety ⁽⁷⁾,
- uwzględniając art. 132 ust. 2 Regulaminu,

⁽¹⁾ <https://www.politico.com/news/2022/05/02/supreme-court-abortion-draft-opinion-00029473>

⁽²⁾ Dz.U. C 132 z 24.3.2022, s. 189.

⁽³⁾ Dz.U. C 81 z 18.2.2022, s. 43.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 205 z 20.5.2022, s. 44.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 449 z 23.12.2020, s. 102.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 465 z 17.11.2021, s. 160.

⁽⁷⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0206.

Czwartek, 9 czerwca 2022 r.

- A. mając na uwadze, że według WHO zabieg aborcji jest podstawowym elementem kompleksowych usług opieki zdrowotnej, a około 45 % wszystkich aborcji jest niebezpiecznych, w tym 97 % z nich jest przeprowadzanych w krajach rozwijających się⁽⁸⁾; mając na uwadze, że według UNFPA⁽⁹⁾ liczbę nieplanowanych ciąż szacuje się 121 mln rocznie, a ponad 60 % z nich kończy się aborcją; mając na uwadze, że w ostatnich latach przeciwnicy poszanowania zdrowia i praw reprodukcyjnych i seksualnych oraz niezależności kobiet wywierali znaczący wpływ na prawo krajowe i politykę krajową, a uwsteczniające inicjatywy były podejmowane w skali świata, w tym w kilku państwach członkowskich; mając na uwadze, że wzrost znaczenia skrajnej prawicy przyczynia się również do tego widocznego na całym świecie regresu prawa kobiet do aborcji;
- B. mając na uwadze, że Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet stwierdził, że penalizacja usług aborcyjnych nie działa odstraszająco; mając na uwadze, że – jak stwierdziła grupa robocza ONZ ds. przeciwdziałania dyskryminacji kobiet i dziewcząt – tam, gdzie aborcja jest uznawana za przestępstwo i podlega ograniczeniom prawnym, bezpieczne przerwanie ciąży nie jest możliwe dla wszystkich kobiet ze względu na ich sytuację społeczno-gospodarczą, a tym samym staje się przywilejem kobiet o korzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej, podczas gdy kobiety o ograniczonych zasobach są zmuszone do uciekania się do niebezpiecznych i nielegalnych aborcji zagrażających ich życiu i zdrowiu; mając na uwadze, że według WHO „odsetek niebezpiecznych aborcji jest znacznie wyższy w krajach, w których obowiązują bardzo restrykcyjne przepisy dotyczące aborcji, niż w krajach, w których obowiązują mniej restrykcyjne przepisy”⁽¹⁰⁾;
- C. mając na uwadze, że niebezpieczna aborcja jest główną, lecz możliwą do uniknięcia przyczyną matczynej umieralności i zachorowalności; mając na uwadze, że brak dostępu do bezpiecznej i legalnej opieki aborcyjnej to zasadniczy problem zdrowia publicznego i praw człowieka; mając na uwadze, że zakaz aborcji, a tym samym zmuszanie kobiet do poszukiwania niebezpiecznych i nielegalnych możliwości aborcji powoduje wzrost matczynej umieralności i zachorowalności;
- D. mając na uwadze, że Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych ustanowił precedens w przełomowej sprawie *Roe* kontra *Wade*, (1973 r.), następnie potwierdzonej w wyroku *Planned Parenthood* kontra *Casey* (1992) i *Whole Woman's Health* kontra *Hellerstedt* (2016), gwarantując w USA konstytucyjne prawo do legalnej aborcji, którą można wykonywać do czasu osiągnięcia przez płód zdolności do samodzielnego przeżycia poza organizmem matki (pre-viability abortion); mając na uwadze, że niedawny wyciek do prasy wstępnego projektu opinii Sądu Najwyższego sporządzonego przez sędziego Samuela Alito w sprawie *Thomas E. Dobbs*, urzędnik ds. zdrowia w Departamencie Zdrowia Stanu Missisipi, i in. kontra *Jackson Women's Health Organization* i inni, unieważniłby wyrok w sprawie *Roe* kontra *Wade* i ograniczył prawa konstytucyjne w USA; mając na uwadze, że Sąd Najwyższy ma wydać ostateczny wyrok przed końcem czerwca 2022 r.; mając na uwadze, że ujawniony projekt opinii jest niezwykle szkodliwy dla praw do aborcji, gdyż przyjmując takie orzeczenie, Sąd Najwyższy umożliwiłby państwom zakaz aborcji przez cały okres ciąży i dał możliwość wprowadzenia całkowitego zakazu aborcji, co z kolei pozbawiłoby kobiety i dziewczęta w USA ochrony wynikającej z przysługujących im obecnie praw;
- E. mając na uwadze, że orzeczenie Sądu Najwyższego, które mogłoby unieważnić wyrok w sprawie *Roe* kontra *Wade*, miałooby wpływ na życie kobiet i dziewcząt w Stanach Zjednoczonych, a szkodliwe konsekwencje odczułyby osoby znajdujące się w trudnej sytuacji; mając na uwadze, że unieważnienie wyroku w sprawie *Roe* kontra *Wade* mogłoby mieć negatywny wpływ na inne prawa i zdrowie reprodukcyjne i seksualne; mając na uwadze, że ograniczenia lub zakaz prawa do aborcji w Stanach Zjednoczonych miałyby nieproporcjonalny wpływ na kobiety żyjące w ubóstwie, w szczególności na kobiety będące ofiarami uprzedzeń rasowych, w tym kobiety czarnoskóre, latynoskie i wywodzące się z rdzennej ludności, a także na kobiety z obszarów wiejskich, osoby LGBTIQ, kobiety z niepełnosprawnościami, nastolatki, migrantki, w tym migrantki o nieuregulowanym statusie, oraz monoparentalne gospodarstwa domowe prowadzone przez kobiety; mając na uwadze, że publiczne usługi aborcyjne mogą zapewnić powszechny dostęp do bezpiecznej i legalnej aborcji dla wszystkich kobiet, w tym kobiet znajdujących się w trudnej sytuacji społeczno-gospodarczej;

⁽⁸⁾ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion>

⁽⁹⁾ Sprawozdanie UNFPA na temat stanu ludności na świecie z marca 2022 r. pt. „Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy” [Dostrzec niewidoczne – konieczność działania w związku z zaniedbanym kryzysem dotyczącym nieplanowanych ciąż].

⁽¹⁰⁾ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion>

Czwartek, 9 czerwca 2022 r.

- F. mając na uwadze, że ujawniony projekt opinii Sądu Najwyższego jest następstwem niedawnych nieustających wysiłków na szczeblu państwowym mających na celu ograniczenie i zakazanie aborcji w USA, a także mając na uwadze, że od 2011 r. stany USA uchwaliły prawie 500 ustaw ograniczających dostęp do aborcji; mając na uwadze, że ograniczenia w dostępie do aborcji zmuszą osoby, zwłaszcza te, które nie dysponują zasobami lub informacjami, do dalekich podróży, do donoszenia ciąży wbrew ich woli lub do uciekania się do niebezpiecznych aborcji przeprowadzanych samodzielnie w domu, a także osoby te mogą stać się przedmiotem śledztwa lub postępowania karnego;
- G. mając na uwadze, że Teksas uchwalił niedawno ustawę senatu nr 8 (SB 8), która zakazuje aborcji od chwili, gdy można stwierdzić bicie serca płodu, tj. po około sześciu tygodniach ciąży, i która nie przewiduje wyjątków w przypadku gwałtu, kazirodztwa lub stanu zdrowia płodu uniemożliwiającego przeżycie po urodzeniu; mając na uwadze, że Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych umożliwił wejście w życie tej ustawy, a Teksas zdołał uniknąć kontroli sądowej jej zgodności z konstytucją, zwalniając urzędników rządowych z egzekwowania prawa i stwarzając prawną możliwość dla obywateli, którzy w zamian za rekompensatę w wysokości 10 000 USD mogą pozwać osoby zapewniające opiekę aborcyjną lub pomagające w przeprowadzeniu aborcji wbrew zakazowi, ponieważ prawo jest trudniejsze do zakwestionowania, gdy nie ma jednego organu odpowiedzialnego za jego egzekwowanie; mając na uwadze, że przepis umożliwiający obywatelom pozwanie każdego, kto świadczy usługi aborcyjne, powoduje ryzyko niekontrolowanego prześladowania;
- H. mając na uwadze, że co najmniej 12 stanów przyjęło i wprowadziło takie same przepisy, jakie zawarto w teksańskiej ustawie nr 8, lub powiadomiło o zamiarze wprowadzenia takich przepisów; mając na uwadze, że ustawodawcy z Idaho i Oklahomy uchwaliли niedawno ustawy zakazujące aborcji wzorujące się na teksańskiej ustawie nr 8, w tym w przypadku Oklahomy ustawa przewiduje zakaz aborcji od momentu zapłodnienia;
- I. mając na uwadze, że gdyby Sąd Najwyższy postanowił uchylić wyrok *Roe* kontra *Wade*, decyzję o legalności aborcji podejmowałyby ponownie poszczególne stany; mając na uwadze, że 13 stanów uchwaliło już akty prawne znoszące prawo do aborcji, których celem jest natychmiastowe zakazanie lub ograniczenie dostępu do aborcji w przypadku uchylecia wyroku *Roe* kontra *Wade*; mając na uwadze, że 26 stanów, łącznie ze wspomnianymi 13 stanami, z pewnością lub prawdopodobnie ograniczy lub zniesie prawo do aborcji w przypadku uchylecia ochrony konstytucyjnej, ponieważ inne stany mogłyby podjąć próbę przywrócenia przepisów przyjętych przed 1973 r. (np. Michigan, Wisconsin i Wirginia Zachodnia) albo wprowadzenia niedawno przyjętych ograniczeń aborcyjnych, które zostały zablokowane przez sądy (Alabama, Georgia, Iowa, Ohio i Karolina Południowa);
- J. mając na uwadze, że do niemal wszystkich przypadków śmierci wynikających z niebezpiecznych aborcji dochodzi w krajach, w których aborcja jest poważnie ograniczona; mając na uwadze, że szacuje się, iż roczna liczba zgonów w USA z powodu niebezpiecznych aborcji wzrosłaby o 21 %⁽¹¹⁾ w drugim roku po wejściu w życie zakazu; mając na uwadze, że takim zgonom można całkowicie zapobiec;
- K. mając na uwadze, że powikłania w trakcie ciąży i porodu są główną przyczyną zgonów wśród nastolatek w wieku od 15 do 19 lat na całym świecie; mając na uwadze, że Komitet Praw Dziecka ONZ⁽¹²⁾ wzywa kraje do depenalizacji aborcji i zagwarantowania dziewczętom dostępu do bezpiecznych zabiegów aborcyjnych; mając na uwadze, że ewentualne zakazy aborcji mogłyby odwrócić tendencję do malejącego wskaźnika ciąży nastolatek w USA; mając na uwadze, że nastoletnie matki znacznie częściej zaprzestają nauki i doświadczają bezrobocia, co potęguje cykl ubóstwa;
- L. mając na uwadze, że w kontekście uchylecia wyroku *Roe* kontra *Wade* coraz większe zaniepokojenie budzi kwestia ochrony danych; mając na uwadze, że za pomocą aplikacji pozwalających śledzić cykl miesięczkowy lub narzędzi geolokalizacji i wyszukiwarek można gromadzić dane dotyczące osób, które zwróciły się do kliniki aborcyjnej, zakupiły tabletki aborcyjne lub szukały informacji na ten temat; mając na uwadze, że na tej podstawie można kierować działania przeciwko konkretnym osobom lub wykorzystywać zebrane informacje przeciwko nim;⁽¹³⁾

⁽¹¹⁾ <https://ncpolicywatch.com/2022/05/05/study-shows-an-abortion-ban-may-lead-to-a-21-increase-in-pregnancy-related-deaths/>

⁽¹²⁾ Komitet Praw Dziecka ONZ, Komentarz ogólny nr 20 z dnia 6 grudnia 2016 r. w sprawie przestrzegania praw dziecka w okresie dojrzewania, pkt 60.

⁽¹³⁾ <https://www.vice.com/en/article/m7vzjb/location-data-abortion-clinics-safegraph-planned-parenthood>

Czwartek, 9 czerwca 2022 r.

- M. mając na uwadze, że organizacje pozarządowe i konserwatywne ośrodki analityczne należące do amerykańskiej chrześcijańskiej prawicy finansują na całym świecie ruch odmawiający kobietom prawa wyboru; mając na uwadze, że finansowanie to jest znaczne; mając na uwadze, że jeżeli wyrok *Roe* kontra *Wade* zostanie uchylony, może to spowodować wzrost przepływów finansowych oraz ponowną presję w skali światowej ze strony grup odmawiających kobietom prawa wyboru;
- N. mając na uwadze, że uchylene wyroku *Roe* kontra *Wade* przez Sąd Najwyższy może ośmielić lub zachęcić ruchy odmawiające kobietom prawa wyboru do wywierania nacisku na rządy i sądy poza Stanami Zjednoczonymi, aby zniosły one prawa do aborcji i zaprzępaściły ważne postępy osiągnięte w ostatnich dziesięcioleciach, kiedy to ponad 60 krajów⁽¹⁴⁾ zreformowało swoje przepisy i politykę w zakresie aborcji w celu usunięcia ograniczeń i barier;
- O. mając na uwadze, że pomimo ogólnych postępów w zakresie ochrony zdrowia i praw reprodukcyjnych i seksualnych na całym świecie, w tym w Europie, poważne zaniepokojenie budzi regres prawa dostępu do bezpiecznej i legalnej aborcji; mając na uwadze, że uchylene wyroku *Roe* kontra *Wade* mogłoby wzmocnić ruch antyaborcyjny w Unii Europejskiej; mając na uwadze, że Polska jest jedynym państwem członkowskim UE, które usunęło ze swojego prawodawstwa podstawę do aborcji, ponieważ nielegalny Trybunał Konstytucyjny orzekł 22 października 2020 r. o odebraniu polskim kobietom przysługujących im od dawna praw, a tym samym wprowadził de facto zakaz aborcji; mając na uwadze, że aborcja jest zakazana na Malcie; mając na uwadze, że aborcja medyczna we wczesnym okresie ciąży nie jest legalna na Słowacji i nie jest dostępna na Węgrzech; mając na uwadze, że we Włoszech zmniejsza się również dostęp do aborcji⁽¹⁵⁾; mając na uwadze, że w innych państwach członkowskich UE, na przykład od niedawna w Chorwacji⁽¹⁶⁾;; odmawia się dostępu do opieki aborcyjnej; mając na uwadze, że UE i jej państwa członkowskie muszą bronić zdrowia i praw reprodukcyjnych i seksualnych oraz podkreślać, że prawa kobiet są niezbywalne i że nie można ich odebrać ani osłabić; mając na uwadze, że dla UE i jej państw członkowskich kluczowe znaczenie mają dalsze postępy w zapewnianiu dostępu do bezpiecznej, legalnej i świadczonej na czas opieki aborcyjnej zgodnie z zaleceniami i dowodami przedstawionymi przez WHO;
- P. mając na uwadze, że prawa seksualne i reprodukcyjne, w tym bezpieczna i legalna aborcja, stanowią prawo podstawowe; mając na uwadze, że penalizacja bezpiecznej i legalnej opieki aborcyjnej, jej opóźnianie i odmawianie dostępu do niej stanowi formę przemocy wobec kobiet i dziewcząt; mając na uwadze, że wiele organów zajmujących się prawami człowieka orzekło, iż odmowa bezpiecznej i legalnej aborcji może stanowić tortury lub okrutne, nieludzkie i poniżające traktowanie; mając na uwadze, że niebezpieczne aborcje, które prowadzą do śmierci w związku z zakazem aborcji, należy rozumieć jako „arbitralne zabójstwa uwarunkowane płcią, których ofiarami są wyłącznie kobiety, i wynikające z dyskryminacji zapisanej w prawie”⁽¹⁷⁾;
- Q. mając na uwadze, że międzynarodowe organy praw człowieka wielokrotnie i konsekwentnie potwierdzały, że penalizacja i ograniczenia aborcji są sprzeczne z międzynarodowymi zobowiązaniami państw w zakresie praw człowieka, które są chronione w międzynarodowym i europejskim prawie dotyczącym praw człowieka, takim jak Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych, Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet oraz europejska konwencja praw człowieka; mając na uwadze, że zmuszanie kobiet do poszukiwania nielegalnych możliwości aborcji, do podróży do innych krajów w celu przerwania ciąży lub do donoszenia ciąży wbrew ich woli stanowi naruszenie praw człowieka kobiet i dziewcząt do życia, integralności fizycznej i psychicznej, równości, niedyskryminacji i zdrowia; mając na uwadze, że w prawie międzynarodowym zasada nieretrogresji zakazuje państwom podejmowania działań podważających, ograniczających lub znoszących istniejące prawa lub uprawnienia w dziedzinie równości płci oraz zdrowia i praw reprodukcyjnych i seksualnych;

⁽¹⁴⁾ <https://reproductiverights.org/maps/worlds-abortion-laws/>

⁽¹⁵⁾ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680687bdc; [http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI\(2018\)608853_EN.pdf](http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI(2018)608853_EN.pdf)

⁽¹⁶⁾ <https://www.roda.hr/en/news/support-for-accessible-safe-and-legal-termination-of-pregnancy-in-croatia.html>

⁽¹⁷⁾ https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FHRCBodies%2FHRC%2FRegularSessions%2FSession35%2FDocuments%2FA_HRC_35_23_AUV.docx&wdOrigin=BROWSELINK

Czwartek, 9 czerwca 2022 r.

- R. podkreśla, że we wrześniu 2021 r. eksperci ONZ wydali oświadczenie⁽¹⁸⁾, w którym podkreślili, że „prawa człowieka przysługujące kobietom są prawami podstawowymi, które nie mogą być podporządkowane względem kulturowym, religijnym lub politycznym”, oraz dodali, że „wpływ ingerencji motywowanych ideologicznie i religijnie na kwestie zdrowia publicznego jest szczególnie szkodliwy dla zdrowia i dobrostanu kobiet i dziewcząt”;
- S. mając na uwadze, że warunkiem wstępnym osiągnięcia równości płci oraz równouprawnienia społecznego i gospodarczego jest zagwarantowanie dostępu do kompleksowej opieki zdrowotnej i praw reprodukcyjnych i seksualnych, dostosowanych do wieku, kompleksowych usług i edukacji dotyczących seksualności i relacji międzyludzkich, w tym planowania rodziny, metod antykoncepcji oraz bezpiecznej, legalnej i bezpłatnej aborcji, a także poszanowanie autonomii i zdolności każdej osoby do podejmowania wolnych i świadomych decyzji dotyczących własnego ciała i życia; mając na uwadze, że sprawiedliwy dostęp do opieki aborcyjnej pozwala kobietom mieć większą kontrolę nad własnym ciałem i zwiększa ich zdolność do poprawy ich sytuacji materialnej;
- T. mając na uwadze, że równouprawnienie płci, powszechne położenie kresu ubóstwu i wyzyskowi oraz zapewnienie wszystkim zdrowego życia i dobrobytu to podstawowe cele określone odpowiednio w celach zrównoważonego rozwoju nr 5, 1 i 3; mając w szczególności na uwadze, że zapewnienie powszechnego dostępu do zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz wyeliminowanie wszelkich form przemocy i szkodliwych praktyk wobec kobiet i dziewcząt są zapisane w celach zrównoważonego rozwoju nr 3 i 5; mając na uwadze, że wszystkie państwa członkowskie ONZ, w tym Stany Zjednoczone i państwa członkowskie UE, przyjęły na siebie zadania, powinności i zobowiązania w zakresie przestrzegania i promowania tych celów zrównoważonego rozwoju;
1. zdecydowanie potępia regres w odniesieniu do praw kobiet oraz zdrowia i praw reprodukcyjnych i seksualnych na całym świecie, w tym w Stanach Zjednoczonych i w niektórych państwach członkowskich UE; przypomina, że zdrowie i prawa reprodukcyjne i seksualne są podstawowymi prawami człowieka, które należy chronić i umacniać i których nie wolno w żaden sposób osłabiać czy uchylać; w szczególności jest głęboko zaniepokojony tym, w jakim stopniu zakazy te przyczynią się do pogłębienia traumy odczuwanej przez ofiary gwałtu i kazirodztwa;
  2. wyraża zdecydowaną solidarność z kobietami i dziewczętami w USA i poparcie dla nich, a także dla osób zaangażowanych w zapewnianie i obronę prawa i dostępu do legalnej i bezpiecznej opieki aborcyjnej w tak trudnych okolicznościach;
  3. przypomina Sądowi Najwyższemu Stanów Zjednoczonych o znaczeniu utrzymania w mocy wyroku w przełomowej sprawie *Roe kontra Wade* (1973) i wynikającej z niej ochrony konstytucyjnej prawa do aborcji w USA;
  4. zdecydowanie potępia wszelki regres praw człowieka i praw konstytucyjnych; wzywa do podjęcia działań w celu ochrony prawa do bezpiecznej i legalnej aborcji w USA oraz do powstrzymania się od wszelkich działań uwsteczniających; wzywa właściwe władze USA na wszystkich szczeblach, zgodnie z wytycznymi WHO dotyczącymi opieki aborcyjnej, do pełnej depenalizacji dostępu do usług aborcyjnych i ich świadczenia, do zagwarantowania bezpiecznych, legalnych, bezpłatnych i wysokiej jakości usług w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego na ich terytoriach oraz do zapewnienia wszystkim kobietom i dziewczętom łatwego dostępu do tych usług;
  5. wzywa rząd stanu Teksas do szybkiego uchylecia ustawy senatu nr 8; wzywa rządy stanów Idaho i Oklahomy do uchylecia podobnych przepisów, w tym ustawy nr 4327 (HB 4327) w Oklahomie; wzywa 26 stanów USA, w których obowiązują ustawy, prawa pisane i inne akty dotyczące zakazów i ograniczeń aborcji, do ich uchylecia oraz do dopilnowania, by ich ustawodawstwo było zgodne z prawami człowieka kobiet chronionymi na szczeblu międzynarodowym i z międzynarodowymi standardami praw człowieka;
  6. wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że zakazy i inne ograniczenia aborcji w nieproporcjonalnie dużym stopniu dotyczą kobiety żyjące w ubóstwie, zwłaszcza kobiety o odmiennej rasie, w tym kobiety czarnoskóre, latynoskie i rdzenne, a także kobiety z obszarów wiejskich, osoby LGBTIQ, kobiety z niepełnosprawnościami, nastolatki, migrantki, w tym migrantki o nieregulowanym statusie, oraz kobiety samotnie prowadzące gospodarstwa domowe; podkreśla, że kobiety,

⁽¹⁸⁾ <https://www.ohchr.org/en/statements/2021/09/united-states-un-experts-denounce-further-attacks-against-right-safe-abortion>

Czwartek, 9 czerwca 2022 r.

które z powodu przeszkód finansowych lub logistycznych nie mogą sobie pozwolić na podróż do klinik zajmujących się zdrowiem reprodukcyjnym w sąsiednich stanach lub krajach, są bardziej narażone na poddanie się niebezpiecznym i zagrażającym życiu zabiegom oraz mogą być zmuszane do donoszenia ciąży wbrew ich woli, co stanowi naruszenie ich praw człowieka i jest formą przemocy ze względu na płeć⁽¹⁹⁾;

7. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że federalna ustawa o ochronie zdrowia kobiet (WHPA), mająca na celu ochronę prawa do opieki aborcyjnej w USA, została przyjęta w Izbie Reprezentantów, ale głęboko ubolewa, że nie udało się jej przyjąć w Senacie; wzywa rząd USA lub inne właściwe władze USA do poszanowania, wypełniania i ochrony praw człowieka kobiet i dziewcząt, w tym ich praw do życia, prywatności, zdrowia i równości oraz niedyskryminacji, a także wolności od dyskryminacji, przemocy i tortur lub okrutnego, nieludzkiego i poniżającego traktowania, poprzez ustanowienie i wspieranie federalnej ochrony prawnej dostępu do bezpiecznych, legalnych i wysokiej jakości usług w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, w tym aborcji, dla wszystkich kobiet i dziewcząt;

8. zachęca prezydenta Joe Bidena i jego administrację do wzmożenia wysiłków i dalszego wspierania praw aborcyjnych oraz wzywa go do zapewnienia dostępu do bezpiecznej i legalnej aborcji; zachęca rząd USA, by podjął dalsze starania w celu zapewnienia, że aborcja i antykoncepcja zostaną włączone w zakres odpowiednich dla wieku i kompleksowych informacji, edukacji i usług dotyczących praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego oraz że będą one dostępne dla wszystkich; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że USA przywróciły finansowanie Funduszu Ludnościowego ONZ, agendy ONZ zajmującej się zdrowiem seksualnym i reprodukcyjnym, oraz wzywa rząd USA lub inne właściwe władze amerykańskie, by nadal wspierały prawa i zdrowie reprodukcyjne i seksualne oraz czyniły to na forum ONZ i na innych forach wielostronnych;

9. wzywa rząd USA lub inne właściwe władze USA do zapewnienia odpowiedniej federalnej, konstytucyjnej i ustawowej ochrony prawa do przerywania ciąży, a ponadto wzywa rząd USA do pełnej depenalizacji aborcji, co wymaga nie tylko zaprzestania karania kobiet i dziewcząt oraz innych osób w ciąży, personelu medycznego i innych osób pomagających w przeprowadzaniu aborcji, ale także usunięcia aborcji ze stanowych ustaw karnych i zniesienia wszelkich innych kryminalizujących przepisów, polityk i praktyk;

10. zdecydowanie zachęca rząd USA lub inne właściwe władze USA do usunięcia wszelkich barier dla usług aborcyjnych, w tym obowiązku uzyskania zgody osób trzecich lub powiadomienia, obowiązkowych okresów oczekiwania oraz zezwoleń wydawanych przez sędziów lub panele medyczne, a także do zagwarantowania terminowego dostępu do opieki aborcyjnej w całym kraju; wzywa rząd USA do zadbania, aby usługi te świadczone bez dyskryminacji, nękania, przymusu, strachu i zastraszania, z poszanowaniem prywatności kobiet i poufności danych oraz z należytą ochroną i szacunkiem dla personelu medycznego;

11. wzywa rząd USA lub inne właściwe władze USA do uregulowania kwestii odmowy świadczenia zgodnych z prawem usług aborcyjnych przez podmioty świadczące usługi medyczne, w tym na podstawie klauzuli sumienia, w sposób, który nie pozbawi kobiet dostępu do aborcji;

12. wyraża zaniepokojenie gromadzeniem i niewłaściwym wykorzystywaniem danych osób poszukujących usług aborcyjnych; wzywa rząd USA do zapewnienia zgodności przepisów i polityki w zakresie ochrony danych z międzynarodowymi standardami praw człowieka oraz do zagwarantowania, że przetwarzanie wrażliwych danych osobowych, takich jak dane i informacje dotyczące zdrowia, odbywa się z poszanowaniem praw osób i w oparciu o ich dobrowolną, konkretną, świadomą i wyraźną zgodę na gromadzenie i przetwarzanie danych osobowych; wzywa usługi dystrybucji cyfrowej do dopilnowania, by wszystkie aplikacje były zgodne z przepisami dotyczącymi wykorzystania i ochrony danych;

13. uznaje rolę, jaką odgrywają organizacje pozarządowe jako usługodawcy i rzecznicy zdrowia i praw reprodukcyjnych i seksualnych w USA, i zachęca je do kontynuowania swojej pracy; potwierdza, że aby mogły działać, organizacje te potrzebują odpowiedniego finansowania; podkreśla, że usługi świadczone przez te organizacje odpowiadają potrzebom i prawom człowieka kobiet i dziewcząt; podkreśla, że ich praca nie może zastąpić odpowiedzialności państwa za zagwarantowanie dostępu do publicznych, legalnych i bezpiecznych usług aborcyjnych;

⁽¹⁹⁾ https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/INFO_Abortion_WEB.pdf

Czwartek, 9 czerwca 2022 r.

14. wzywa rząd USA do podjęcia niezbędnych działań w celu zapewnienia wsparcia społecznego, zwłaszcza w przypadku gospodarstw domowych prowadzonych przez samotne matki i cięż nastolatek, w tym poprzez powszechną opiekę nad dziećmi i opiekę zdrowotną;

15. wzywa rząd USA do podpisania i ratyfikowania wszystkich pozostałych⁽²⁰⁾ konwencji i protokołów ONZ oraz regionalnych konwencji i protokołów dotyczących praw człowieka, w tym Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 r.;

16. jest głęboko zaniepokojony potencjalnymi konsekwencjami dla praw kobiet na całym świecie w przypadku uchylecia przez Sąd Najwyższy USA wyroku w sprawie *Roe kontra Wade*; wyraża głębokie zaniepokojenie możliwością wystąpienia efektu mrożącego w odniesieniu do ustalania priorytetów i finansowania usług w zakresie zdrowia i praw reprodukcyjnych i seksualnych, które już teraz są w znacznym stopniu pozbawiane priorytetowego traktowania i niedofinansowane zarówno w USA, jak i na całym świecie; podkreśla z niepokojem, że w krajach w dużym stopniu zależnych od amerykańskiej pomocy na rzecz programów zdrowia publicznego uchYLENIE tego wyroku może mieć wpływ na zaangażowanie tych rządów w zapewnienie aborcji i innych praw reprodukcyjnych;

17. z zadowoleniem przyjmuje niedawne pozytywne zmiany w zakresie prawa do aborcji w Argentynie, Meksyku, Ekwadorze, Kolumbii i Chile, które stanowią ważny krok naprzód w Ameryce Południowej w dziedzinie praw kobiet, a także w innych krajach na świecie, takich jak Angola, Indie, Kenia, Nowa Zelandia, Irlandia Północna, Korea Południowa i Tajlandia;

18. podkreśla znaczenie zapewnienia udziału kobiet i dziewcząt w formułowaniu przepisów i strategii politycznych, które ich dotyczą i odnoszą się do ich praw człowieka, w tym praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego, a zwłaszcza opieki aborcyjnej, oraz zapewnienia im sprawiedliwości i możliwości dochodzenia roszczeń prawnych w przypadku naruszenia ich praw;

19. podkreśla brak dostępu do antykoncepcji i istniejące niezaspokojone potrzeby w tym zakresie⁽²¹⁾; podkreśla, że kobiety ponoszą nieproporcjonalnie dużą odpowiedzialność za antykoncepcję, która to odpowiedzialność winna być dzielona z mężczyznami; podkreśla w związku z tym potrzebę opracowania i propagowania środków antykoncepcyjnych dla mężczyzn, aby zmniejszyć liczbę nieplanowanych ciąży; podkreśla, że należy nadać priorytet zwalczaniu przemocy seksualnej oraz kompleksowej, dostosowanej do wieku i opartej na dowodach naukowych edukacji seksualnej i edukacji o relacjach międzyludzkich dla wszystkich, szeregowi wysokiej jakości, dostępnych, bezpiecznych, przystępnych cenowo i w stosownych przypadkach bezpłatnych metod i środków antykoncepcyjnych oraz doradztwu w zakresie planowania rodziny, a także usługom zdrowotnym;

20. wzywa UE i państwa członkowskie, aby zaoferowały wszelkie możliwe wsparcie, w tym wsparcie finansowe, organizacjom społeczeństwa obywatelskiego z siedzibą w USA, które chronią, promują i zapewniają prawa i zdrowie reprodukcyjne i seksualne w tym kraju, jako wyraz niezachwianego zaangażowania na rzecz tych praw; ponadto wzywa państwa członkowskie do zapewnienia bezpiecznego schronienia wszystkim pracownikom medycznym, którzy mogą być narażeni na prześladowania prawne lub inne formy szykanowania w związku z ich legalną pracą polegającą na zapewnianiu opieki aborcyjnej;

⁽²⁰⁾ W tym m.in. Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (1999), Amerykańska konwencja praw człowieka (1969), Protokół dodatkowy do Amerykańskiej konwencji praw człowieka dotyczący praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych (1988), Protokół do Amerykańskiej konwencji praw człowieka w sprawie zniesienia kary śmierci (1990), pierwszy i drugi protokół fakultatywny do Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych (odpowiednio 1966 i 1989), Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych (1966), Protokół fakultatywny do Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych (2008), Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (2002), Konwencja ONZ o prawach dziecka (1989), Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie procedury składania zawiadomień (2011), Międzynarodowa konwencja o ochronie praw wszystkich pracowników migrujących i członków ich rodzin (1990), Konwencja dotycząca statusu uchodźców (1951), Międzynarodowa konwencja o ochronie wszystkich osób przed wymuszonym zaginięciem (2006), Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (2006) oraz Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (2006).

⁽²¹⁾ Sprawozdanie UNFPA na temat stanu ludności na świecie pt. „Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy” [Dostrzec niewidoczne – konieczność działania w związku z zaniedbanym kryzysem dotyczącym nieplanowanych ciąży], 30 marca 2022 r.

Czwartek, 9 czerwca 2022 r.

21. wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych, Komisję i wszystkie państwa członkowskie UE, by wykorzystały wszystkie dostępne im instrumenty w celu skuteczniejszego przeciwdziałania uwstecznianiu praw kobiet i praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego, w tym poprzez zrekomensowanie ewentualnego zmniejszenia funduszy USA przeznaczonych na prawa i zdrowie reprodukcyjne i seksualne na świecie, a także poprzez zdecydowane opowiadanie się za powszechnym dostępem do bezpiecznej i legalnej aborcji oraz innych praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego oraz nadanie im priorytetowego znaczenia w stosunkach zewnętrznych;
22. wzywa UE i jej państwa członkowskie, by nakłaniały rząd USA do ustanowienia federalnej ochrony prawnej prawa do aborcji oraz by podnosiły te problemy związane z prawami człowieka w stosunkach z USA na wszystkich szczeblach i na wszystkich odpowiednich forach międzynarodowych, wskazując, że stanowią one formę przemocy wobec kobiet i dziewcząt; ponadto wzywa delegaturę UE w USA do priorytetowego traktowania praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego w kontaktach z odpowiednimi władzami USA oraz przy lokalnym wdrażaniu GAP III;
23. wzywa UE i jej państwa członkowskie do zdecydowanego wspierania praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego dla wszystkich, w tym poprzez promowanie wzmocnionej ochrony prawnej w granicach UE oraz usuwanie przeszkód utrudniających korzystanie z tych praw;
24. wzywa UE i jej państwa członkowskie do włączenia prawa do aborcji do karty;
25. wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych, delegatury UE i ambasad państw członkowskich na całym świecie do proaktywnego docierania do obrońców praw człowieka zajmujących się prawami i zdrowiem reprodukcyjnym i seksualnym i ich ochrony, zwłaszcza w krajach, w których prawo do aborcji i dostęp do niej są ograniczane;
26. wzywa wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, specjalną przedstawiciel UE ds. praw człowieka oraz komisarz ds. równouprawnienia płci, by w przypadku uchylecia wyroku w sprawie *Roe* kontra *Wade* rozważyli możliwość potępienia i ujawnienia tego naruszenia praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego kobiet i ich prawa do opieki zdrowotnej, a także niepewności prawnej, jaką to spowoduje w ich kontaktach z urzędnikami USA;
27. podkreśla, że zgodnie z pekińską platformą działania i programem działania Międzynarodowej Konferencji na temat Ludności i Rozwoju należy chronić prawo wszystkich osób do integralności cielesnej i autonomii oraz zapewnić dostęp do podstawowych usług, które umożliwiają realizację tego prawa; podkreśla, że dostęp do opieki zdrowotnej jest jednym z podstawowych praw człowieka, a obowiązkiem państwa jest świadczenie i zagwarantowanie opieki zdrowotnej dla wszystkich; apeluje o włączenie do strategii, polityk i programów powszechnego dostępu do opieki zdrowotnej kompleksowego podejścia w zakresie podstawowego pakietu dotyczącego zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego, obejmującego środki na rzecz zapobiegania niebezpiecznym i nielegalnym aborcjom i unikania ich oraz zapewnienia opieki poaborcyjnej; ubolewa nad faktem, że opieka zdrowotna nie jest dostępna dla wszystkich w USA; przypomina, że ubóstwo jest ściśle związane z przymusowym i wymuszonym kontynuowaniem ciąży oraz z brakiem bezpiecznej i legalnej aborcji;
28. potwierdza, że aborcja musi być zawsze decyzją dobrowolną, opartą na prośbie danej osoby i podjętą z własnej woli, zgodną ze standardami medycznymi oraz dostępnością, przystępnością i bezpieczeństwem w oparciu o wytyczne WHO; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia powszechnego dostępu do bezpiecznej i legalnej aborcji oraz poszanowania prawa do wolności, prywatności i najlepszej możliwej do osiągnięcia opieki zdrowotnej;
29. wzywa państwa członkowskie do depenalizacji aborcji oraz usunięcia i zwalczania przeszkód utrudniających bezpieczną i legalną aborcję oraz dostęp do opieki zdrowotnej i usług w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego; wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania dostępu do bezpiecznych, legalnych i bezpłatnych usług aborcyjnych, do usług i zaopatrzenia w zakresie opieki zdrowotnej nad kobietami w okresie prenatalnym i matkami, dobrowolnego planowania rodziny, antykoncepcji, usług przyjaznych młodzieży, a także do zapobiegania HIV, leczenia, opieki i wsparcia bez dyskryminacji;
30. potępia fakt, że kobiety nie mają dostępu do usług aborcyjnych ze względu na powszechną w niektórych państwach członkowskich praktykę odmawiania przez lekarzy, a w niektórych przypadkach przez całe instytucje medyczne, świadczenia usług zdrowotnych na podstawie klauzuli „sumienia”, co prowadzi do odmowy opieki aborcyjnej ze względu na religię lub sumienie oraz zagraża życiu i prawom kobiet; zauważa, że klauzula ta jest również często stosowana w sytuacjach, w których najmniejsze opóźnienie może zagrozić życiu lub zdrowiu pacjenta;

Czwartek, 9 czerwca 2022 r.

31. wzywa Komisję do pełnego wykorzystania swoich kompetencji w zakresie polityki zdrowotnej oraz do wspierania państw członkowskich w gwarantowaniu powszechnego dostępu do praw reprodukcyjnych i seksualnych oraz zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego w ramach Programu działań Unii w dziedzinie zdrowia na lata 2021–2027 (Program UE dla zdrowia); w promowaniu informacji i edukacji zdrowotnej; we wzmacnianiu krajowych systemów opieki zdrowotnej i pozytywnej konwergencji standardów opieki zdrowotnej w celu zmniejszenia nierówności w zakresie zdrowia w państwach członkowskich i między nimi; a także w ułatwianiu wymiany najlepszych praktyk między państwami członkowskimi w odniesieniu do praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego; wzywa państwa członkowskie do działań na rzecz powszechnej ochrony zdrowia, dla której prawa i zdrowie reprodukcyjne i seksualne mają zasadnicze znaczenie;
32. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji/ wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Specjalnemu Przedstawicielowi UE ds. Praw Człowieka, prezydentowi Stanów Zjednoczonych Ameryki i jego administracji, Kongresowi USA oraz Sądowi Najwyższemu USA.
-